

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

9. De decimis novalium, deque actione & cognitione decimarum.

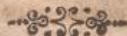
[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

narrantem, concedente Principe (in cuius alioqui regalia ea trausit, dum mare aut flumen non recedit eodem impetu, sed longissimo tempore inundat, mutatque planè formam) vindicatur à mari, & aggeribus munit, lucretur decimas, quando ab hominum memoria culta non fuit, & Ecclesia decimas nunquam habuit. Alioquin si Ecclesia semel decimas habuerit, & Princeps concedat prioribus dominis vindicationem, tunc sicut proprietatis redit ad dominum, ita & decimæ ad Ecclesiam. Si tamen agri, ex quibus decimæ debebatur, maneant in cultu per annos centum, & postea nascantur fruges, debebuntur decimæ, quia hoc casu non fuit mutata forma, ut in priori per inundationem.

4. Tertio, præscriptione: nam licet laici sint incapaces juris percipiendi decimas, ac proinde nulla præscriptione etiam immemoriali illud acquirere valeant, *c. Causam sup. De præscript.* tamen nullibi habetur expressum, quod sint incapaces exemptionis ab earum præstatione: & ideo illam præscribere possunt sine titulo quidem tempore hominum memoriam excedente, quia juris præsumptio est in contrarium, *c. 1. De præscript. in 6.* cum titulo vero spatio quadraginta annorum, quia non minori tempore contra Ecclesiam currit præscriptio, *c. 4. 6. 8. sup. De præscript.* nisi forte ob specialem aliquam rationem, ut in *c. Si De terra inf. De privilegiis.* Vide Covarr. l. 1. *var. resol. c. 17. n. 10. & Canif. c. 17. n. 14. & seqq.*

5. Quarto, compositione, *c. Ex multiplici 3. c. Nuper penult. h. t.* Sic inter Clericos fieri potest compositio, ut uni, non alteri decima solvatur, *c. Dilatus 8. h. t. & ibi Abbas* modò nihil temporale ab altero præstandum intercedat, *c. fin. sup. de rerum permutat.* Eritque talis compositio perpetua, & ligabit successores, dummodò auctoritate Episcopi facta fuerit, *c. Statuimus sup. De transact.* Nec tollitur per privilegium sequens: nisi de illa mentionem faciat, *d. c. Ex multiplici*

Quinto, per remissionem. Sic Clerici à præstatione decimarum Episcopali per remissionem Canonice factam, id est, de consensu Capituli & ex causa paupertatis eximi possunt, *cap. Quia circa 22. inf. De privilegiis, can. fin. xvi. q. 1.*

§ IX.

De decimis novalium, deque actione & cognitione decimarum.

1. 2. *Quia sit Novale.*
3. *Decima novalium debentur Ecclesia parochiali.*
4. *Privilegium de percipiendis decimis non comprehendit novalia.*
5. *Præscriptio decimarum non extenditur ad novalia.*
6. *Præscripta una specie decimabili etiam alia præscripta censentur.*
7. *Cognitio decimarum ad quem spectet.*

Decimis quoque novalium hic aliquid subiiciendum est. Solet autem Novale variis modis exponi: nam Juris. in l. *Silva 30. §. novalis D. De verb. signif.* Novalem interpretatur terram præcisam, vel, ut legunt, prolesiam, quæ anno cessavit. Quam interpretationem sequitur Isidor. l. 5. *Etymolog. cap. 13.* Novalis, inquit, ager est primùm prolesius, qui alternis annis vacat, novandarum sibi vinum causa. Unde illud Virgilii l. *Georg.*

Alternis idem terras cessare novalis.

Et confirmat Varro lib. 4. *De Latina.* ei opponens agrum restibilem, id est, qui restituitur ac fertur quotannis. Interdum sumitur Novale pro terra, quæ singulis annis semine renovatur. *Valla lib. 6. juxta illud Virgilii Eccl. 1.*

Impius hac tam culta novalia miles habebit?

Alii Novale vocant silvam, quæ extirpatis arboribus ad culturam redigitur, per text. in l. *ult. in fine D. De termino moto.*

2. Nos hic in materia decimarum, unà cum Innoc. in *c. Quia per novale inf. De verbor. significat.* Novale sumimus pro agro de novo ad culturam redacto, de quo non extat memoria, quod aliquando cultus fuerit. Non tamen pro quolibet tali agro hic specialiter sumitur, sed pro eo, qui antè culturam vel modicum vel nullum fructum adferbat, *Glos. in c. Commissum 4. in V. pascuis h. t.*

3. Debentur verò decimæ novalium, seposito privilegio, præscriptione, consuetudine aut compositione, Parochiali Ecclesie, in cuius finibus exsurgunt, & quidem pro modo limi-

omni, sicut & alia decimæ, *cap. Non est 22. cap. Cum contingat 29. hoc tit.* Ac proinde si novalia appareant inter duas Parochias, prout intra limites hujus vel illius exsurgunt, ad hanc vel illam pertinebunt ex illis decimæ, pro modo limitum: adeo ut si tres partes novalium exsurgant intra limites unius Parochiæ, & quarta pars intra limites alterius, illa tres partes decimarum, hæc quartam habere debeat. Si verò nulli appareant limites, quibus novalia regi possint, cum sit inter eas divisio, ut voluit Henricus Bohic. *per cap. per viciis 5. h. tit.* aut Episcopus, cui volet, suo iudicio eas assignabit.

4. Nec privilegium concessum alicui, etiam Clerico vel Monasterio, de decimis in aliena Parochia percipiendis, comprehendit novalia, nisi rationabilis causa ostendatur, cur comprehendere debeat, *d. cap. Cum contingat.* nam verius est, ut docet Rebuffus *d. q. 1. n. 14. n. 13.* illum texum intelligi generaliter de omni eo, qui vel præscripserit, vel consuetudine, aut concessione etiam a Papa acquisi verit in aliqua Parochia, ut is novalium non habeat decimas, nisi has quoque ad se pertinere doceat.

5. Similiter si quis, sive Clericus, sive Laicus, sive Monasterium præscripserit decimas in aliquo loco, & fiant ibidem novalia, decimam eorum non habebit, sed illius loci Curatus, *d. cap. Cum contingat & ibi Glossæ ac DD.* Ratio est, quia præscriptio in uno prædio non extenditur ad aliud, *d. Cum in sua 30. hoc tit.* nisi etiam possidisset novalium decimas tempore immemoriali, sine titulo aut cum titulo, quadraginta annis, vel nisi præscripserit decimam in qua parte prædij & alia pars fiat novalis, *d. e. Cum in tua;* modò scilicet appareat esse unum prædium.

6. Ubi etiam notandum circa præscriptionem decimarum, eum, qui præscripserit decimas frumenti in aliquo prædio, si ibi seminetur avena vel alia species, habiturum etiam avenæ vel alterius rei ibi seminatae decimam, ne res diverso jure censetur, *d. e. Cum in sua. Eum qui D. De usu cap.* Et in dubio decimæ præscriptio est realis censenda, id est, terram concernens, non speciem fructuum perceptorum: ac proinde qui in certa terra decimam præscripserit, videtur quoad omnes illius terræ fructus præscripsisse. Qui plura de decimis novalium desiderat, videat Rebuffum *d. q. 14. & Alex.*

Monetam *De decimis cap. 4. à num. 50*

7. Denique circa actionem, quæ decimæ exigere possunt, & modum procedendi in earum exactione, videatur Rebuffus, *d. Tract. De decimis, q. 9.* Monetæ c. 8. *cum aliis quos citat.* Ubi tamen observandum ex Concordatis Brabantiarum, decimarum cognitionem in possessorio ad Principem, in petitorio ad Ecclesiam spectare, si non agatur de decimis infeudatis, etiam per Ecclesiam possessis, *ex §. In causis merè in Concord. Brabant.* ubi inter decimas infeudatas maxime censent referendas, quæ ad ipsum Principis dominium spectant, de quo privative Concilium solet cognoscere Ita Zypæus *hoc tit. n. x. in fine, §. X.*

De pœnis detinentium vel non solventium decimas.

Quemadmodum detinentes tributa multis afficiuntur pœnis, ut in *can. Si tributum xi. q. 1. Tit. Cod. Sine censu vel reliquis fundum comparari non posse. & Tr. de annis & tributis lib. 10.* ita etiam non solventes aut detinentes decimas, quæ sunt tributa egentium animarum, *can. Decima xvi. q. 1. Tua 26. h. t.*

Ac primò quidem tamquam confiscentes Deum, humano more loquendo, *can. Revertimino xvi. q. 1.* digni sunt animadversione divini iudicii, *juxta e. Quamvis 17. h. t.*

Secundò, semper in fame & penuria maledicti erunt: nam timendum est, ut quisquis Deo debitum suum subtrahit, ne ei auferat Deus necessaria sua, *can. Admonemus xvi. q. 2.* Contrà verò eas solvens dives erit & benedictus, *d. can. Revertimini in verb. & effundam, &c.* Hinc majores nostri idèd copiis omnibus abundabant, quia Deo decimas dabant, & Cæsari censum reddebant: modò autem quia decessit devotio Dei, accessit indictio fisci. Novalium partiri cum Deo decimas, modò autem totum tollitur. Hoc tollit fiscus, quod non accepit Christus. Ita Divus Augustinus *can. Majores xvi. q. 7.*

Tertiò, decimas non solvens infirmitatem & ægrotudinem, tandemque mortem etiam æternam incurrit: solvens verò sanitatem corporis & animæ ac cœlestia dona consequetur, *d. can. Decima.*

Quartò, non solvens decimam ad decimam

yy

revoca-